

Dr. Kolláth György

Lesújtó véleményem van az úgynevezett valóságokról. Kisebbségben az a fő baj velük, hogy sem tisztességes dokumentumnak, sem profik által csinált, nézhető „filmes játéknak” nem minősíthetők. Se Cséplő Gyuri, se Lawrence Olivier, hanem egy hagyományos, zavaros, mesterkélt átmenet, ízig-vérig manipulált „műkukac” a sok kishalnak. Megint egy terület, ahol valóságos teljesítmény nélkül félistenné válhat valaki. Dermesztőek

a koraesti, közkerécsöt romboló szex-tettek, kiszólások, művi és ordenáré akciók. A műfaj kamu, mozgó panoptikum látható. Emberek szerepelnek úgy, mintha állatkerti belsőt kellene megjeleníteniük. Pusztán ezért mégsem írnék rólok. Toleráns ember nem cikizik más szórakoztatását. Megkönnyebbülést jelent, hogy nem maradok le semmiről, lehet például olvasni. Jogászként azonban már szigorú a véleményem, kár, hogy egyelőre csak nekem. Meggyőződésem: a magyar jog(állam)nak a vészfék után kellene nyúlnia. Sajnos, ismét sikerült átlépni egy olyan Rubicont, amely tovább rontja az emberi méltóságot nálunk, ahol ezt sokáig eleve nem tisztelték. Ma az emberi méltóságról sok szó esik, ha az eutanáziát firtatjuk. Nem lehetne az ember oszthatatlan és korlátozhatatlan alapjogát, az emberi lét és minőség sine qua non-ját már a végstádium előtt is tisztelnünk?

Cím
Mozgó panoptikum
Dátum
2003.01.26.

Vallom, hogy az ember önrendelkezésre, sorsa, érdekei belátására, életének irányítására, felelős vállalására képes, és erre is van ítélve. Rendszerint nincsen felette senki sem, aki róla, ám nélküle vagy helyette dönthetne – az ő érdekében. Abszolút szűk lehet csak az a sáv, amelyben az egyént védeni kell önmaga tévedéseivel, örültségeivel, hibás vagy felelőtlen választásaival szemben is. Iskola-példa erre világszerte a biztonsági öv kötelező használata.

Nem elsősorban a jelentkezőkkel, a műsorban szereplőkkel van bajom. Épeszű vagy bizarr vállalkozásuk általában magánügy. Ezernyi oka lehet az emberek mindenáron való kitörési, feltűnési vágyának. (Az egyik a pénz, mely beszél, de nincs szaga, s érte néha az emberek alkatrésznek eladnák –ha tehetnék - testük szerveit.) A túlóral szerepét, felelősségét viszont védhetetlennek érzem. A törvényt sárba tipró versenykényszer biztosan nem lehetne. Ráadásul, a kereskedelmi média által e körben – hogy is mondjam - kieszközölt szerződésekhez a köz-nek is köze volna. Évezredes jogi dilemma jön itt elő: vajon szabad-e mindazt megengedni, amit fizikailag meg lehet tenni? Egyszemélyes szigeten igen, egy államilag szervezett társadalomban alig(ha). Ezért a jog – a hazai is, immár jó 40 éve – korlátokat állít a kétségbeesett önmegvalósítás kihívásai számára. Azt mondja – kivonatolva - az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 75. § (1) és (3) bekezdése: „A személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak....A személyhez fűződő jogokat nem sérti az a magatartás, amelyhez a jogosult hozzájárult, feltéve, hogy a hozzájárulás megadása társadalmi érdeket nem sért vagy veszélyeztet. A személyhez fűződő jogokat egyébként korlátozó szerződés vagy egyoldalú nyilatkozat semmis”.

Attól tartok tehát, hogy egy sereg érvénytelen, méghozzá semmis szerződés jött létre a tv-társaságok és jobb sorsra érdemes, méltóságukat olcsón és könnyen feladó fiatalok között. A kijózanodást tanúsító híradások konkrétumokat idéznek ezekből a szerződésekből. Ha igaz, ilyenkor a jelentkezők előre lemondanak csaknem mindenféle személyiségi jogokról. Így pl. korlátlanul és időtlenül beleegyezésüket adják nevük, arcuk, képmásuk, házbeli történéseik, szavaik és tetteik, személyes, sőt különleges adataik, mi több: hasonlatosságuk kereskedelmi használatához és hasznosításához. Lábbon, kilóra megvették őket, s ezután már - a show kedvéért - bármit el kell viselniük, akármit meg kell tenniük, sőt érdekeltek is ebben, különben repülnek?! Nincsenek titkaik, megszűnik vagy zárójelbe kerül a magánéletük,

Dr. Kolláth György

kiszolgáltatottá válnak külső kapcsolataik, alig lehet gátlásuk és akaratuk. „Egyszerhasználatosak”, de amíg lócitrom van, veréb is lesz hozzá. Szabad ez? Nem!

Nem cifráznám, mi várhat még a ki-, és beszavazó-show sztárjaira. Egyszer biztosan eljön az öntudatra ébredésük. Lehet, hogy (mi)előbb a hazai jogvédelem (ombudsman, ügyészség) befejezi a téli álmát, és a sarkára áll. A következő jogi keretek, feltételek és garanciák jönnének segítségükre:

A civil-jogban az érvénytelenség két változata ismert: a semmisség és a megtámadhatóság. Az utóbbira csak szűk, érintetti kör hivatkozhat, építhet jogi igényt. A semmisségre azonban főszabályként /Ptk. 234. §/ bárki határidő nélkül hivatkozhat. A hivatalos, állami jogvédelem e szerződésekhez hozzáférhet, azok jogi analízisét elvégezheti és ki is kényszerítheti e kontraktusok felülvizsgálatát, esetleg megszüntetését. Ehhez kellő útmutatót ad a bírósági gyakorlat is, mely szerint az emberi méltósághoz fűződő jog un. abszolút jog, mondjuk tehát még kijárási tilalom esetén sem korlátozható. A személyiségi jogok is csak a rendeltetésszerű joggyakorlás elvének betartása mellett érvényesülhetnek, azok gyakorlása nem sértheti mások jogait és törvényes érdekeit. A személyiségi jog esetében mód van un. hozzájáruló nyilatkozatot adni, ez viszont joglemondás, amelyet nem lehet kiterjesztően értelmezni. Így, ha valaki meghatározott körülmények fennállására tekintettel járult hozzá jogai önkéntes korlátozásához, az e körbe eső feltételek megváltozásakor álláspontját felülvizsgálhatja. A személyiségi jogok terén a jogellenesség kizárásának joghatása csak akkor következik be, ha a hozzájárulás nem sért, illetve nem veszélyeztet társadalmi érdeket. Szégyen volna azt állítani, hogy a mai jogállamban kevesebbet (avagy semmit sem) ér a társadalmi érdek, mint ért az átkosban. Nem lehet egyszer s mindenkorra megmondani: mikor, mi által sért, sőt egyáltalán: veszélyeztet társadalmi érdeket a meggondolatlan, vagy kierőszakolt lemondás. Elég nyilvánvaló mégis, hogy a személyek méltóságát és a médiajog normáit egyaránt figyelmen kívül hagyó, prosztó kukkol(tat)ás: tömény justizmord. Az a szerződés pedig, ami ezt intézményesíti: valószínűleg olyan, mintha nem léteznék. Már csak egy kérdés marad: mire várnak azok, akik a jogot védik? Tapsra?! Küldjenek legalább egy sms-t! Kerül, amibe kerül: emelt díjjal!